



KOSTNICKÉ JISKRY

Evangelický týdeník

30/2014

8. října 2014



ročník 99



cena: 13 Kč

Příští číslo vyjde

22. října 2014

Z obsahu

** Ostych*

** Jak oslovovat Boha*

Poselství k 17. neděli po sv. Trojici



JEDNOTA V DUCHU SVATÉM
EFEZSKÝM 4,1-6

Jednota v církvi, ve sboru: To dá fušku, říká pisatel listu Efezským. Fušku ne jednorázovou, nýbrž je to

námaha den za dnem, až do konce. Kolik lidí po negativní zkušenosti se vztahy ve sboru zabouchlo dveře: "S církví už nechci nic mít! Jsou tam samí pokrytci!" Máme usilovat o jednotu: Jak na to? Pisatel radí: Buďte pokorní, skromní, nedychtěte vyniknout nad ostatní. To vede k nezdramé revnivosti, urážkám. Buďte tiší - to není sedět někde v koutě. To jest - vystříhejte se svárů, hádek, křiků, pomluv. Buďte trpěliví - to znamená snásejte se navzájem při vši různosti povah. A vytrvejte v tom. Ono se o tom dobře mluví, ale žít to - ó já! Všechny tyto pisatelovy výzvy jsou však při veškeré obtížnosti obrovskou možností i úkolem. Byli jsme povoláni k jednotě - všichni křesťané všech denominací. V této jednotě teprve můžeme být tělem Kristovým na zemi.

Usilovat o jednotu můžeme a máme navzdory všem negativním zkušenostem s druhými i se sebou samými. Nevzdávejme to! Neodepisujme církev, společenství sboru. Zabouchnout dveře znamená zatarasit si cestu k pravdě a životu. Cesta zpět je možná. Cesta zpět jde skrze odpuštění - odpuštění těm, kdo mi snad ublížili - jako i Bůh odpouští mně, jestliže své chyby před ním přiznám a o odpuštění ho prosím. Vždyť církev má lidem ukázat, jaké je to dobré a krásné, když lidé jsou spolu v jednotě - tedy v lásce. Sami ze sebe to ovšem nedokážeme. Jen skrze toho, který nás do církve zavolal: Skrze Ducha svatého.

Renata Šilarová,
jáhenka
FS ČCE v Teplé

„Něco nad námi“

Je hrozné slyšet prosté i vzdělané lidi vyjadřovat se takto neurčitě o Bohu. Svou neurčitou řečí nechtějí urážet Boha. A přece právě o Bohu mluví tak mlhavě. Když někdo mluví o lidech mlhavě, jako o mase beze jména, okřiknou ho, že v té mase nazvané lůza, nebo pěkněji, ale stejně mlhavě třída, nejčastěji dělnická, jsou to lidé a každý z nich má vlastní podobu a vlastní jméno, jimiž hájí svou totožnost a důstojnost. Bůh není mlha ani masa, má jméno, jako je má každá osoba. Před tímto rozhodnutím stáli ve třetím století před Kristem Egypťané, kteří pro svého krále Ptolemaia II. a zároveň pro četnou židovskou populaci v Egyptě, kde se mluvilo řecky, překládali Starý zákon z hebrejštiny do řečtiny. Židé v diaspoře, v Egyptě, v Asýrii, Babylónii, v Sýrii, už hebrejštině nerozuměli, rádi přijali Zákon v novém řeckém znění. Toto obrovské dílo vznikalo postupně, dokončeno bylo až roku 150 před Kristem. Není divu, že překladatelé byli pod vlivem řeckého prostředí,

a je s podivem, že nepodlehli řecké filosofii, která o božství měla své představy. Hrubě řečeno: měli bohy spíše jako něco nad nimi, než jako osoby nebo osobnosti. Chvilé rozhodnutí pro překladatele nastala, když ve Starém zákoně, v knihách Mojžíšových zvláště narazili na výraz, kterým bylo označeno božství, nebo spíše Bůh: JHVH, Jahvé – tetragram, čtyři písmena, která nikdo z překladatelů nedovedl přeložit. Dodnes to tak zůstává, Jahvé je pouhý přepis. Překladatelé se odvážili přeložit Jahvé jako Pán. Zřejmě se tak rozhodli podle skutků, které zřetelně odlišily tohoto Pána od přírodních bohů baalů, které uctívaly okolní národy. Izrael měl tak Boha, který není totožný s přírodními procesy, ale je Pán, jenž není ničemu a nikomu poddán, je svrchovaně svobodný. Je to Bůh, který o sobě řekne Já, já jsem Pán, a to tak důrazně, že vedle něho nemůže existovat žádný jiný bůh. Tento Pán mne dokáže oslovit a zajmout pro sebe, když mi řekne

„Ty“ tak, že nikdo už pak nemá na mne právo, už patřím jen jemu: to je výsostná moc Pána, to je dílo osoby z královského rodu a nikoli „něčeho nad námi“, které je bez jména a bez moci. Je to Bůh, který vládne všemu lidu, především však tomu lidu, který si mezi všemi národy vyvolil.

Samozřejmě ouha, takový Bůh, suverénní, nezávislý, výsostně svobodný byl výzvou filosofii, která vládla té době zdánlivě bez konkurence. Byla vyzvána na souboj. Ačkoliv Bůh, v něhož já a ostatní věříme, se nestará o to, co lidé vymysleli a oděli do krásného a důstojného hávu filosofie, lásky k moudrosti. Od těch dávných dob se filosofie pletla víře, jejímu myšlení do jeho pramene a zakalila jej tak, že jej někdy ovládla a nahradila. Místo Božího zjevení strhla na sebe pozornost a oddanost lidským myšlenkovým systémům, které zvítězily hlavně proto, že z Božího zjevení uždibovaly. Tvářily se, že

Dokončení na str. 2



DVD o historii i současnosti kostela sv. Klimenta v Praze

Evangelický kostel sv. Klimenta v Praze patří k nejstarším církevním stavbám u nás. Archeologický průzkum potvrdil, že tu stál už na počátku jedenáctého století. Jeho téměř tisíciletá historie procházela tedy postupně všemi převratnými proměnami hektického náboženského dění v Čechách. Roku 1851 zakoupil poničenou stavbu, která posledních sedmdesát let sloužila jako sýpka, evangelický reformovaný sbor v Praze, jehož představitelé se později významnou měrou podíleli na sjednocení evangelických církví. Výslednicí jejich úsilí se v roce 1918 stala Českobratrská církev evangelická.

Členové současného klimentského sboru ČCE - Jiří Maxa (střih a kamera), Jan Šplíchal (fotografická montáž, fotografie a režie), Jiřina Dvořáková (varhanní improvizace), Aleš Dvořák (zvuk), Lída Čermáková (zpěv), Blahoslav Hájek a Eva Halamová (slovní doprovod) – vytvořili v tomto roce u příležitosti Noci kostelů pozoruhodné DVD. V něm se jim podařilo – byť ve stručnosti a často pouze v náznaku – uceleně a promyšleně předložit divákovi-posluchači nejen historii pozoruhodného uměleckého skvostu, jímž chrám bezesporu je, ale zároveň v nezmenšené míře zobrazit i to nejpodstatnější – výsostné poslání kostela, jeho nezastupitelný úkol: stál tu odedávna až do našich časů ve své nezaměnitelné, hluboce vážné architektonické kráse především proto, aby vytvářel důstojné duchovní zázemí křesťanským bohoslužbám. Vážnost a ztišení u svátostí jsou na snímcích harmonicky prostrídány záznamem radostnosti bezprostředních chvil nejrůznějších bratrských setkávání. Také meditativní hudební složka je na DVD bohatě zastoupena, neboť „pro evangelíky není varhanní hudba dekor, ale je oslavou Boha“ (Jaromír Urbanec). Jedním z nejsilnějších míst tohoto uměleckého zpracování je fotomontážní obraz posvěcujícího?, oslovujícího?, inspirujícího? anděla, který se mihne téměř pouze jako stín nad rozehranými varhanními klávesami ve chvíli navozující závěrečnou duchovní kontemplaci. Je to jen okamžik, a přece v pravý čas a důrazně připomíná ono tajemné a živoucí propojení zemského a nebeského, onu vertikálu přinášející posvěcení pro naše často bezradné a ztracené horizonty. Význam kostela sv. Klimenta je natolik závažný, všemi jen letmo připomenutými atributy natolik oslovující, že si výmluvné dílo klimentských bratří zaslouží, aby bylo dáno na vědomost nejen členům klimentského sboru, ale i širší veřejnosti.

Milada Kadůrková

Vážení čtenáři, milé sestry a bratři,
již pomalu vstupujeme do závěrečné části tohoto vydavatelského roku. Ale díváme se nejen na několik posledních čísel, která jsou ještě před námi v roce 2014, ale také s obavami pozorujeme ubývající finanční prostředky na další vydávání Evangelického týdeníku Kostnických jisker.

Jsme rádi, že jsme se minulý rok mohli obejít bez výzvy k vašim mimořádným darům na tiskový fond, které nám v minulosti často významně pomohly. Tentokrát se však na vás znovu obracíme s prosbou, abyste svými laskavými příspěvky opět pomohli dokončit tento ročník a umožnili tak vstoupit do jubilejního, ve kterém již budeme psát číslovku 100!

Své dary můžete zasílat jak na adresu redakce (Ječná 19, 120 00 Praha 2), tak na účet č. 228961190/0300

Děkujeme za vaši dlouholetou přízeň.

Za redakci a předsednictvo Kostnické jednoty

Bohumil Kejř

Z církví doma i ve světě

PROGRAM MODLITBY ZA DOMOV 2014

Osmý ročník ekumenického setkání lidí dobré vůle Modlitba za domov, které se koná v rámci oslav vzniku naší republiky, začne 28. října v Praze. Letos má motto "Rodina mi dává kořeny i křídla" a nabídne pestrý kulturní a duchovní program pro děti i dospělé. Modlitba za domov se bude odehrávat na třech místech v Praze ve dnech 28. října a 3. listopadu 2014. Koncert legend v komponovaném pořadu o rodině a pro rodinu se bude konat 28. října od 15 h v kostele Nejsvětějšího srdce Páně na Náměstí Jiřího z Poděbrad. V pořadu vystoupí Spirituál kvintet a Musica Bohemica a řada zajímavých hostů. Pořad bude živě přenášet Česká televize. Kulturně-duchovní festival pro celou rodinu se bude konat 28. října od 9.30 do 13.30 h v Komunitním centru Matky Terezy v Praze 11 - Háje. Pro děti bude na festivalu připraveno divadelní představení Princ egyptský, soutěže o ceny, výtvarné a tvůrčí dílny. V rámci festivalu vystoupí skupiny NEON a JAVO-RY BEAT - Hany a Petra Ulrichových. Otevřená konference Místních akčních skupin na téma "Venkov fandí rodině" se uskuteční 3. listopadu 2014 od 13 h v sále Kardinála Berana v Arcibiskupství pražském.

POMOC UKRAJINĚ

Synodní rada Českobratrské církve evangelické na svém zasedání dne 9. září 2014 uvolnila na pomoc Ukrajině prostřednictvím Diakonie ČCE 200.000,- Kč z prostředků fondu sociální a charitativní pomoci. „*Všichni sledujeme vývoj na Ukrajině. Vážíme si toho, že mnozí z vás přispěli již na jaře na počátku celého ukrajinského dění, které přešlo v otevřenou válku. Za ní není skryto jen Rusko, usilující o ovládnutí této zkoušené země. V této válce jde i o osudy desetitisíců lidí, kteří ve válečném prostředí žijí nebo z něho prchají. Diakonie ČCE – Střediska humanitární a rozvojové pomoci společně s německou Diakonie Katastrophenhilfe ve spolupráci s místními organizacemi na východní Ukrajině poskytují zasaženým lidem potraviny, deky, nádobí a další nezbytnou pomoc. V následujících týdnech budou navíc muset řešit teplé oblečení, dostatek topiva a další nutnosti, které s sebou přinese blížící se zima,*“ vysvětlují Joel Ruml, synodní senior Českobratrské církve evangelické, a Eva Zadražilová, náměstkyně synodní kurátorky ČCE a předsdkyně dozorčí rady Střediska humanitární a rozvojové pomoci Diakonie ČCE. „*Situace je kritická a žádá si naši pozornost. Například silně zasažené Doněcko již opustila zhruba polovina obyvatel. Z původního milionu v něm nezůstává více než 450 tisíc lidí. Většinou jde o staré a nemohoucí jedince,*“ říká ředitel Střediska humanitární a rozvojové pomoci Diakonie ČCE Jan Dus a Ilona Gajdíková, vedoucí sekce zahraničních projektů Diakonie ČCE doplňuje: „*Pomoc se dostane každému bez ohledu na to, s kterou stranou sympatizuje. Jedná se totiž o humanitární pomoc a ta musí být nestranná.*“ Pokud byste i vy rádi přispěli dobrovolnou sbírkou, můžete tak učinit přímo na účet Střediska humanitární a rozvojové pomoci číslo: 292949292/0300, variabilní symbol: 3122 (k variabilnímu symbolu je možné přidat čtyřmístné evidenční číslo sboru, pokud je dar odeslán hromadně).

www.e-cirkev.cz

PROHLÁŠENÍ SPOLEČNÉHO HLASU, FÓRA ŽIDŮ, KŘESŤANŮ A MUSLIMŮ

Iniciativa Společný hlas, fórum židů, křesťanů a muslimů v České republice, jednoznačně odsuzuje jakékoliv zneužívání náboženství k šíření a ospravedlňování nenávisti a násilí.

Zároveň odmítáme neoprávněné zevšeobecňování, které dnes u nás vede k projevům nepřátelství vůči muslimům v České republice, ačkoliv místní muslimská komunita se od islámského extremismu opakovaně jasně distancovala. Znepokojuje nás šíření jednostranného negativního obrazu islámu v médiích, nevhodné výroky politiků (včetně hlavy našeho státu) o islámu a populistické využívání protimuslimských nálad v předvolebních kampaních.

Vyzýváme ke zklidnění společnosti, k spravedlivému a vyváženému hodnocení každého člověka a k překonávání předsudků. Vážíme si všech, kteří již k rozumnému dialogu a k pokojnému soužití jednotlivých skupin v naší společnosti přispívají.

www.e-cirkev.cz

Obměna v čele Evangelické církve v Německu

(Nikolaus Schneider rezignoval)

Nikolaus Schneider, od 9. listopadu 2010 nejvyšší představitel Evangelické církve v Německu (EKD, federace německých protestantských církví), oznámil 30. června 2014 rezignaci na post předsedy Rady EKD k 10. listopadu 2014 z rodinných důvodů (v důsledku onemocnění své ženy rakovinou).

V nadcházející volbě na uvolněné místo je obecně za nejzřetlivějšího kandidáta považován Heinrich Bedford-Strohm, zemský biskup luterské církve v Bavorsku. Bedford-Strohm sám sebe před televizními kamerami označil za člověka, jemuž chybí ctižádost, ambice. Během svého postupného kariérního vzestupu se, jak popisuje, pokaždé dobře cítil na daném místě v církevní nebo akademické hierarchii a po každém povýšení se těžko loučil s dosavadním místem, kolegy, studenty apod.

Schneider při rezignaci spontánně rozvířil v médiích otázku asistence při dobrovolném odchodu ze života, když v dané souvislosti prohlásil, že ve vztahu ke své ženě „mezi čistým učením a láskou dává přednost lásce před čistým učením“. Podle některých komentátorů se z vypuštění (jakkoli lidsky pochopitelného) takto zásadního tématu do médií bez předchozí důkladné teologické reflexe na celocírkevní úrovni může vyvinout pro EKD „novodobé Waterloo“ ...

František Schilla

„Něco nad námi“

Dokončení ze str. 1

jsou chlebem pro život. Byly odhaleny, a to se stalo v dějinách lidstva nejednou, naposled v minulém 20. století, které se aspoň v Evropě procházelo v třípytném kostýmu existencialismu. Dějiny Evropy se od počátku ocitaly pod jejich vládou a myšlení víry se jen jednou zmohlo na to, aby svrhlo jejich jho, a to byla doba reformace. Tehdy byla filosofii přičtena jen služební role. Myšlení víry dosáhlo svého osvobození i nejkrásnějších svých vrcholů. Ještě dnes - více než po 400 letech - se snažíme je plně pochopit a z nich ve své víře žít.

Vracíme se zpět do doby, kdy Bůh odmítl být částí přírodních procesů. Tehdy filosofie atakovala toto myšlení víry a obžalovala je z antropomorfismu, tedy že mluví o Bohu, jako by byl podobný člověku. Kdo prý mu dovolil, aby Boha oslovilo slovem osoba nebo osobnost. Bůh je tím prý stržen ze své majestátní nedotknutelnosti mezi lidí a namísto nesmrtnosti je mu přidělena

konečnost, zánik. který pohlcuje všechny lidi. To je dětinskost, která snižuje božskost bohů a činí z nich podivné lidi. Osoba nebo osobnost Boha je prý naprostý protimluv. Zeptejme se však těch filosofů, když je uráží Bůh jako osoba, jak tedy o něm máme myslet a mluvit. Zřejmě zbývá jediné: Bůh je neosobní, nelze jej oslovit a on sám nemluví, je něco, není někdo. Filosofie z něho učinila absolutno, nevyslovitelnost, jakési jsoucno samo pro sebe anebo věčný pohyb Univerza, které je sobě stálým partnerem, což všechno jsou představy nějakých předmětů, které lidské myšlení zbavilo jejich obsahu.

Filosofie se snažila nahradit křesťanský pojem Boha jako osoby, která jedná a mluví, pojmem Boha, který je neosobní, nejedná, nemluví, s nímž není možné vstoupit do osobního vztahu. Avšak právě jako osobu poznáváme svého Boha, který se nám dává poznat, když s námi jedná a mluví. Poznali jsme osobně, že Bůh je nám přístupný a

Ruská religiozita

Po rozpadu SSSR 12.12.1991 vzniklo Společenství nezávislých států a Ruská federace. Vlastní Ruská federace má 147 milionů obyvatel. Muži se dožívají průměrně jen 61 a ženy 74 roků. Většina lidu této země žije v menší evropské části. Je to stát s šestým největším počtem obyvatel na světě. Hlavním městem je dvacítmilionová Moskva. Rusko je největším státem světa se sedmácti miliony čtverečních kilometrů. Obyvatelé jsou většinou Rusové (80 %, 117 milionů), nejvíce se hlásí k pravoslaví. Dále pak Tataři (4 %, 6 milionů) - většinou muslimové, Ukrajinci (2 %, 3 miliony) převážně pravoslavní, kteří se na vlastní Ukrajině rozdělili do dvou patriarchátů, a to kyjevského a moskevského. To už může být předzvěstí tragických konfliktů a zabíjení. V ruském příhraničí s Ukrajinou žijí řeckokatolíci i římsí katolíci. Jedno procento obyvatel Ruska (po jednom a půl milionu) tvoří Baškírové, Čuvaši a Čečenci – sunnitští muslimové. Do Ruské federace patří ještě 0,5 až 0,7 milionu Arménů (křesťany jsou už od r. 301, tedy z předchalcedonského období, je to Arménská apoštolská církev), Mordvinců, Avarů (vyznávají sunnitský islám) a Bělorusů (většinou pravoslavných).

Jen pro úplnost uvedu také sousední státy: Norsko (luteráni), Finsko (většinou luteráni), Ukrajina (většinou pravoslavní), Gruzie (pravoslavní a islám), Ázerbájdžán (muslimové, převážně šíité), Kazachstán (většinou islám a křesťanství), Mongolsko (buddhismus), Čína (buddhismus, konfucianismus, čínští křesťané a čínští muslimové, taoisté, původně šamanisté) a ještě malá hranice s Litvou (většinou římsí katolíci) a Polskem (římsí katolíci) . Ostatní hranice tvoří Tichý oceán, Severní ledový oceán, Baltské moře, Černé moře a Kaspické moře. I národy Ruska a hraničící země leccos napovídají o religiozitě v Rusku.

Nejprve se dotkneme čtyř tradičních náboženství v Rusku. Je to především Ruská pravoslavná církev. Hlásí se k ní přes 100 milionů obyvatel, ale uvádí se, že praktikujících

jsou asi jen 2 %, tedy přes 2 miliony vyznavačů. K nekřesťanským, ale věřícím v jednoho Boha patří islám s dvaceti třemi miliony vyznavačů. Třetí jsou buddhisté (550000). Důležitou roli hraje židovství. Už jsme zmínili římské a řecké katolictví a různá protestantská společenství, kam patří hlavně luteráni, baptisté, letniční a adventisté. Nyní je na místě uvést i tamní všelijaká pohanství (šamanismus, animismus...) a nesmíme samozřejmě vynechat ateisty, kterých je v zemi po násilné ateistické propagandě 20 milionů; teď si spíš říkají agnostici. Můžeme spekulovat, že ta mohutná ateizace tehdejšího Sovětského svazu zanechala mezi tamními obyvateli snad menší šrámy než v naší republice, zvláště v Čechách.

Ještě se podrobněji dotkneme východní církve a krátce i jiných společenství.

V oblasti Černého moře a v Zakavkazsku se projevovaly křesťanské vlivy velice brzy, už asi v prvním století, neboť až sem dosahovala Římská říše. Z východoslovanských kmenů vznikaly postupně národy a to ukrajinský, běloruský a ruský. Zastahovala sem hlavně církve řecká. Křesťané zprvu trpěli posměch a pronásledování. Vladimír (955-1045), novgorodský a kyjevský kníže, měl za manželku Annu, sestru byzantského císaře Basilea II. Nechal se s manželkou a se svou družinou pokřtít u Charsonu na břehu Dněpru na Krymu v roce 988 a tak si zvolil křesťanství řeckého typu vedeného z Cařihradu. Ihned následovalo šíření křesťanství. Byly káceny pohanské modly, řečtí kněží křtili hromadně pohany, lidé se tak podřizovali vůli knížete. V čele církve stáli metropolité v Kyjevě, byli tam vysíláni mniši z Cařihradu (nyní Istanbul). Přicházeli slovanští kněží z Bulharska, konali bohoslužby slovanským jazykem ze slovanských knih. Přibývaly chrámy (nejprve od řeckých stavitelů) a kláštery, a tak se vyvinul ruský chrámový sloh charakteristický kopulemi cibulovitého tvaru.

Připomeňme si ještě obrazoborectví

poznatelný jako osoba. Také jsme poznali, že my sami, každý z nás je osobou, Božím obrazem, zatímco Bůh je první osoba vůbec. Chválíme Boha, že se rozhodl učinit nás k svému obrazu. Nejsme ve vesmíru nepatrné bezejmenné zrnko, ale osoby známé Bohu intimněji než my známe Boha. Tu známost jsme svým odvrácením od Boha ztratili. Ale Boží Syn Ježíš Kristus nás vrátil k Bohu. Bez něho by osud všeho stvoření skončil v propasti nicoty. Filosofie nás v této víře nepodpoří. Naopak, už se vysmívá naší další dětinskosti, že jsme na jednoho jediného, po právu odsouzeného rozumnými lidmi církve a státu a ukřižovaného, vložili všecku svou víru v dobrý život i naději na život věčný.

Myšlení víry nikdy nebude žádat od světa, od jeho filosofie schválení své víry. Myšlení víry je na světě zcela nezávislé, chce být věrné jen Bohu, jeho Synu Ježíši Kristu a Duchu svatému.

Josef Veselý

východní církve v 8. století, ještě před pokřesťanstvím Rusí, které se projevo i u nás v husitství, poté v reformační době a tu a tam i dnes. K definitivnímu rozkolu mezi Východem a Západem došlo v roce 1054. Záminkou bylo filioque (Duch svatý vychází jen z Otce i ze Syna)... Papež Lev IX. poslal do Cařihradu kardinála Huberta, ale strany se nedohodly, a tak položil v chrámu Moudrosti bulu, v níž proklel patriarchu Michala a jeho stoupence a Michal odpověděl klatbou církve římské. Toto trvalo po dlouhá staletí. Až papež Pavel VI. a konstantinopolský patriarcha Athenagoras 7. prosince 1965 vzájemnou exkomunikaci, vyhlášenou jejich předchůdci, sňali. Dalo by se napsat z dějin ještě mnohé např. o kvetoucím mnišství, o klášterech, kde se rozvíjela věda... Pro duchovní dědictví Rusů má značný význam myšlenka třetího Říma Michala Filofeje (kolem 1510), který po pádu Konstantinopole (Cařihradu) dospěl k závěru, že Moskevská Rus převzala dědictví Božího království na zemi jako třetí, poslední Řím. To byl základ nábožensko – státní ideologie, že Rusové mají být strážci čistého křesťanství. Církve tak ztrácela samostatnost, zvláště za Petra Velikého. Naděje se rozptýlily po Říjnové revoluci 1917, v poslední době opět nějak probleskují. Brzy po revoluci proběhla odluka církve a státu, bolševici zabavili církevní majetek, zavřeli církevní školy a zrušili charitativní organizace. Protináboženské dekrety vydával už Lenin, pak Stalin. Církve prodělávala místy až kruté pronásledování. Kněží a biskupové byli vězněni a popravováni, z většiny chrámů se staly sklady a továrny. A přece se církve jako zázrakem, nebo opravdu zázrakem dochovala, byla křtěna téměř polovina dětí a často konány i pravoslavné pohřby... Ateistická propaganda získala i náboženský rozměr: Lenin věčně živý (proto měl být uchován v mauzoleu, lékařská věda pokročí!). Vznikaly různé protináboženské organizace a časopisy.

Dokončení na str. 3

Komenského odkaz českému národu – Kralický klenot

Slavíme 401 let od posledního před-bělohorského vydání Bible kralické. Tato slavnost se jmenuje Kralický klenot. Proč právě Kralický klenot? Název se odvíjí od odkazu Jana Amose Komenského, který jménem Jednoty bratrské odevzdal českému národu dědictví šesti hodnot, které Jednota bratrská vyznávala a ve kterých vynikala. První hodnotou je láska k pravdě a hned za ní na místě druhém je Bible, kterou Komenský odevzdává našemu národu se slovy: *Odkazují tobě za dědictví knihu Boží, bibli svatou. Přijmi ji tedy za svůj vlastní klenot, vlasti milá.* Komenský považoval Bibli za klenot, tedy něco velice hodnotného, co slouží člověku k budování a vzdělávání. My považujeme Bibli kralickou za národní poklad a literární skvost, a to zejména kvůli krásnému jazyku, kvalitnímu uměleckému zpracování sazby a jedinečnému provedení vazby. Ovšem toto by bylo málo, pokud bychom pomínuli obsah Bible, tedy poselství, které je více než samotná kniha. Komenský přirovnává Bibli k ráji, kde rostou dva stromy – strom poznání dobrého a zlého a strom života. Můžeme do Bible vstupovat jako zvědavci, kteří se chtějí dozvědět něco nového, nebo můžeme vstoupit do ráje a jíst ze stromu života. Komenský říká, že máme přistupovat ke stromu života, to znamená číst tuto knihu ne proto, abychom se stali učenějšími, ale svatějšími. Myslel tím, aby náš život byl prostoupen čtenou pravdou a abychom začali žít podle víry, spravedlnosti a lásky, která se v Bibli objevuje. Jinými slovy, abychom žili podle toho, co v Bibli je.

Ruská religiozita

Dokončení ze str. 2
V roce 1948 byla zrušena Řeckokatolická církev a v roce 1951 moskevský patriarchát udělil samostatnost Československé pravoslavné církvi. Za vrchol pronásledování církve je považován rok 1961, v 70. letech se objevují disidenti (Andrej Sacharov...), ale projevoval se i antisemitismus a protikatolictví. Mnozí představitelé církví i nekřesťanských náboženství spolupracovali s KGB. Represe trvaly až do roku 1987. V červnu 1988 proběhly v Sovětském svazu oslavy milénia -1000 let křesťanství v Rusku. Jednota bratrská se v roce 1491 rozhodla nalézt na východě dokonalou církev. Vyslala tam čtyři bratry a Mareš Kokovec zamířil do Ruska. Ale po půldruhém roce se neúspěšně vrátili. Teologie ruské církve neprodělala otřesy až na roky 1653-56 , kdy patriarcha Nikon provedl liturgické reformy a rozkolníci (starověrci) se postavili proti, legalizováni byli až v roce 1905. Řeknu ještě, že v roce 2007 se po 80 letech sjednotila Ruská a Exilová pravoslavná církev. V minulých víc jak dvaceti letech došlo k obrodě církve. Snad zmíním ještě, že známý chrám Vasila Blažného v Moskvě z let 1555-1560 opět slouží svému původnímu určení a že byl v letech 1994-2000 obnoven komunisty zbouraný chrám Krista Spasitele, který pojme až 10 000 věř-

Je zajímavé, že velice podobným způsobem o Bibli uvažoval Jan Hus. Ten též píše o knihách, že je na nich důležitější obsah a poselství než samotná kniha. Hus píše: *Proto kdo knihy zlatem nebo stříbrem okovává, ten okování miluje více než písmo. Příčinou je, že ho nezajímá kniha, která též písmo má, ale okování, které pečlivě prohlíží a na písmo nedbá. A je tak nemoudřejší než opice, která když vezme ořech, nekochá se ve skořápce, ale ihned jádra dobývá.* A jsme u lásky k pravdě, kterou nám Komenský odkázal hned na prvním místě svého Kšaftu. Známa slova Komenského o tom, že se “po přejití vichřic hněvu vlada tvých věcí k tobě zase navrátí, lide český”, pokračují slovy: *A pro tuto naději tě činím dědicem všeho toho, co jsem po svých předcích zdědila a přes těžké časy zachovala. Na prvním místě lásku k Boží čisté pravdě, kterou ti před jinými národy nejdříve službou Mistra Husa ukazovat začal Pán. Je to tvé dědictví, tobě dané před jinými národy.* Nejde o to, co je na povrchu, ale o to, co je uvnitř. A to platí nejen o knihách, ale i o lidech. Nezáleží na tom, jak se lidé oblékají, co jedí a jak vypadají při prvním setkání. Záleží na tom, co mají ve svém srdci. A láska k pravdě není o informacích odpovídajících realitě, láska k pravdě je o životě v pravdě, o životě v upřímnosti a pravdivosti. O opravdovosti Bůh říká, že má zalíbení v niterné opravdovosti. On nemá rád přetvářku a pokrytectví. A Češi také nemají rádi přetvářku a pokrytectví, a to i přesto, že sami často jednájí neupřímně, protože nemají odvahu žít a mluvit pravdu. Proto si někdy nasadí potřebnou masku na svoji tvář,

aby ukryli své skutečné nitro. A přece milují upřímnost, i když je někdy nepřijemná. Láska k pravdě je dnes téměř neznámý pojem, ale o to více se mluví o autenticitě a o integritě osobnosti. To jsou cizí slova vyjadřující opravdovost - lásku k pravdě. Jde o to, aby člověk věřil tomu, co dělá, a dělal to, čemu věří. Aby byl soulad a harmonie mezi vnitřním přesvědčením, slovy a skutky. A právě Češi jsou zvláště citliví na rozpor mezi slovy a skutky, o čemž svědčí staré přísloví: „Káže vodu a pije víno.“ Komenský i Hus byli opravdoví lidé, kteří pro svoji víru trpěli. Trpěli pro svoji víru v Ježíše Krista, který pro ně byl větší hodnotou než jejich vlastní život. A dnešní mladí lidé hledají vzory, vyhlíží opravdové lidi, kteří mají své ideály hodně vysoko a dokáží podle nich žít. Když takové najdou, následují je, protože jsou zoufalí z prázdnoty a konzumnosti života bez perspektivy a bez ideálů, pro které stojí za to žít. Kde najít tyto ideály života a perspektivu budoucnosti? Bible nám takových ideálů nabízí mnoho. Je pro nás inspirací pro život v odvážné víře a k životu v lásce k Bohu i lidem. A právě dnes společnost potřebuje tyto ideály věčnosti více než kdy dříve. Zakončím Husovou výzvou českému národu: *Prosím vás i napomínám, abyste Pána Boha milovali, jeho slovo přijímali a rádi ho slyšeli i plnili.*

David Loula

(Předneseno při oslavách Kralický klenot 2014 27. září v Kralicích nad Oslavou)

Dagestánci, Inguši). Velká část Rusů se obává radikalizace islámu, který je od roku 1991 na vzestupu a za situace ve světě není se čemu divit. Centrem islámu je Kazaň s islámskou univerzitou. Buddhismus, založený už v 5. století před Kristem Buddhou v severovýchodní Indii, je to spíš filosoficko – náboženský systém. Buddhisté sídlí v Rusku v blízkosti Mongolska a Číny. U nás se je něčím obdobným společenství Hare Krišna. Napsané snad postačí k stručnému seznámení s minulou i současnou ruskou religiozitou.

Jiří Novák

**TRADIČNÍ HESLA
JEDNOTY BRATRSKÉ 2015**
(Ochranovský seniorát ČCE)

vyjdou začátkem října a budou k dostání ve sborech ČCE, CB, CČSH a v křesťanských knikupectvích za 50,- Kč. Objednávky u vydavatele: hesla@dulos.cz. Od 10 ks výše se slevou po 40,- Kč bez placení poštovného. V ruční pevné vazbě v koženě a s celobarevnými předsádkami (iluminace z Boskovické bible ~1415) za 90,- Kč (se slevou 70,- Kč). Petr Heřman – DÚLOS, Malá Štěpánská 6, 120 00 Praha 2, mobil/SMS: 607 726 481

NAD BIBLÍ

Prosba o "Chléb náš vezdejší" v různém pojetí evangelistů

Starobylý český výraz "vezdejší" dnes používáme jen v modlitbě Páně, když prosíme o "chléb náš vezdejší". Jinak zůstává toto slovo mimo běžný hovorový slovník a je pro nás spojeno jen s touto modlitební prosbou. Kdybychom měli blíže vysvětlit jeho přesný význam, asi by nám to činilo potíže. Podobně je tomu i v původním novozákonním textu, kde se pojetí evangelistů rozchází na řeckém ojedinělém výrazu *epiúsios*. A podle toho jsou rozdílné i biblické překlady. Základní text modlitby Páně je v Matoušově podání v Ježíšově "Kázání na hoře" (Mt 6,11). Kralická bible:"Chléb náš vezdejší dej nám dnes." Tak i ČEP a Jeruzalémská bible. F. Žilka: "Náš denní chléb dej nám dnes." Bible B-21: "Dej nám i dnes náš denní chléb." Matoušův řecký výraz *epiúsios* převzal i evangelista Lukáš (L 11,3) ve smyslu "naš denní chléb". Rozdílné pojetí obou evangelistů se týká následného časového vztahu. Matouš: "dej nám dnes" (ř. *sémeron*), Lukáš: "dávej nám každého dne" (ř. *kat´ hémeran*). Kralická bible: "dávej nám každého dne" , tak i ČEP. F. Žilka: "dávej nám denně", Jeruzalémská bible: "dávej nám denně náš každodenní chléb". Toto rozrůznění bylo patrně v novozákonní době a prostředí podmíněno předpokládanými adresáty obou listů. Lukáš psal svou verzi pro Řeky, jimž řecký výraz *kat´ hémeran* připomínal v helénistické oblasti denní přiděl chleba určený pro vojáky, pro každodenní potřebu nasytit armádu. - Při řeckém textu je významný odkaz na J 6,32 , kde Pán Ježíš vysvětluje učedníkům, že pravý chléb pro život dává jeho nebeský Otec: "Neboť Boží chléb je ten, který sestupuje z nebe." To vybavuje vzpomínku na starozákonní manu, jako "Boží pokrm z nebe", zvláště pak na jeho určenou denní dávku do váhy "ómer" na hlavu (Ex 16,16). Chléb od Hospodina, kolik každý potřeboval pro každý nový den.

Naproti tomu Matouš, který psal pro křesťany židovského původu, znal i další pojetí výrazu *epiúsios*, a to ve smyslu pokračování na další dny, především hned pro zítřek: jako "chléb zítřejší", až i jako "chléb budoucího věku". (O tom je i v ČEP připomínka v poznámkovém aparátu.) Toto pojetí bylo církevními otci dotaženo v duchovním smyslu podle latinského výrazu *supersubstantialis* - nadpodstatný, na chléb nadpřirozený, až i svátostný. Tím bylo podepřeno i každodenní přijímání svátostného chleba Páně. -V Jeruzalémské bibli je doplňující poznámka, že pravděpodobný překlad Matoušova "obtížného výrazu" *epiúsios* je "každodenní". A ten lze též překládat: "nutný k výživě" i "zítřejší". A vysvětluje: "Myslí se tím, že Boha je třeba prosit o nezbytnou podporu pro hmotný život, ale ne o víc než právě o ni, ne o bohatství ani o nadbytek." Následuje i odkaz na souvislost s J 6,32: "Církevní otcové aplikovali tento text na pokrm víry, na chléb Božího slova a chléb eucharistický: *Neboť Boží chléb je ten, který sestupuje z nebe a dává život světu*" (J 6,33). Podobně připomíná prof. J. B. Souček ve svém Řecko-českém slovníku k Novému zákonu, že pokud je český výraz "vezdejší" odvozován od staročeského "veždy" (vždy), pak může v modlitební prosbě za chléb Páně vyznačovat jak onu každodennost (t. denní, na každý den), tak i potřebu na každý další den, tedy i na zítřek, až i na věčnost. - Jistě však platí pravidlo a zkušenost biblické víry, že tak jako potřebujeme každodenní chléb přijímat jako tělesný pokrm, tak potřebujeme každodenně i chléb duchovní pro sycení duše.

Jiří J. Otter

Bible kralická šestidílná včetně původních poznámek vyjde na konci listopadu

Kompletní vydání Bible kralické šestidílné je přepisem prvního vydání Bible kralické tzv. Šestidílký z let 1579 až 1594. Nové vydání v jednom svazku se na pultech knihupectví objeví na konci listopadu. K dostání bude ve dvou verzích - v pravé a umělé kůži.

(NE)ZNÁMÝ KLENOT ČESKÉ KULTURY

Bible kralická bez poznámek je známá mnoha generacím čtenářů. První vydání Bible kralické však bylo šestidílné a vynikalo rozsáhlým výkladovým a poznámkovým aparátem. Ten byl dosud většině čtenářů neznámý a nedostupný, přestože je v něm uloženo mimořádné historické, bohemistické i teologické dědictví. Nové vydání "Šestidílký" se snaží: * předložit původní kralický text jen se základní úpravou pravopisu * zprostředkovat v transkripci současnému čtenáři kompletní text Šestidílký tak, aby byly zachovány všechny podstatné jazykové vlastnosti původního tisku při respektování současné bohemistické ediční praxe

Moderní, dobře čitelná dvoubarevná sazba využívá původní motivy. 2816 stran, formát 167 × 235 mm Knihu si bude možné objednat od října.

Základní verze: pevná vazba, umělá kůže, dvoubarevný tisk, orientační výřezy
Luxusní verze: pevná vazba, pravá kůže, dvoubarevný tisk, orientační výřezy, stříbrná ořízka, krabička – etuje

Uvádíme, že např. Základní verze, objednaná do 10.11.2014, je zlevněna o 40 % na 1 980 Kč

Česká biblická společnost (podle www.dumbible.cz)

Petr Šiljajev: O současné Ukrajině

Petr Šiljajev je člen PEN klubu. Napsal knihy: Lehká nostalgie po těžkých časech /I, II, III – 2006, 2008, 2013, Akropolis. Osobní křesťanské vyznání: Svědectví /2013, nakl. Olga Krylova/ V České republice je kostelníkem a správcem areálu při kostele sv. Havla v Mladé Boleslavi, propůjčeném Českobratrské církvi evangelické. Petr Šiljajev je občanem Ukrajiny. Jeho matka byla Ukrajinka, otec byl Rus. Mezi jeho příbuznými, jež mohl letos navštívit a jichž se hluboce dotýká nynější válčení, je i jeho 92letá tchyně. Jeho čerstvé dojmy daly podnět k našemu rozhovoru.

** Jsi Ukrajinec. Znáš dobře místní poměry na Ukrajině. Jak tento stát v poslední době funguje?*
Ekonomicky, politicky, vojensky – nefunguje.

** Jak vyhlíží současné směřování Ukrajiny: Východ, nebo Západ?*
Prezident Janukovič byl spíše pro Euroasijskou unii. Prezident Porošenko je spíše pro Západ.

** Byl jsi na Ukrajině v květnu. Jaká byla cesta?*
Ta cesta byla nesmírně náročná. Již tehdy jsme slyšeli střelbu. Nebylo také jasné, zda letadla jsou na průzkumu, nebo budou shazovat bomby, což se i stávalo. Vlak doslova „kličkoval“. Měnil trasu podle situace.

** Bylo to dáno také tím, že jsi jel do Luhanska, kde máš rodinu. Jaká tam byla atmosféra mezi lidmi?*
Místní obyvatelé inklinují k Rusku. Zasáhlo je, že byl vydán zákaz ruského jazyka, kterým se tam běžně mluví. Ukrajinsky se tam mluví málo. Pro tamní obyvatelstvo je otázkou, co by se změnilo, kdyby náleželo k Rusku. Dosud se životní

podmínky soustavně zhoršovaly. Po rozpadu Sovětského svazu šla ekonomika dolů. Na lidi silně působí nezaměstnanost a provizorium, v němž žijí. Přitom jim obecně nejde o náchylnost k Rusku! Avšak vidí, že pod vládou Kyjeva jde všechno k horšímu.

** Nehrají roli reminiscence na dávnější minulost a - zdá se - i zklamání z Majdanu?*
Právě tam získal silnou pozici „Pravý sektor“. Majdan jako určitá síla již odezněl. Mnohým se to zde v České republice nezdá, ale na Ukrajině je silná návaznost na banderovce a z toho plynoucí, stále zesilující ultraradikální nacionalismus.

** Jaká je ukrajinská armáda?*
V rozkladu. Nejúčinnější jsou ultranacionalistické armádní jednotky, tvořené „Pravým sektorem“. Nesmírně tvrdé, agresivní, bezohledné. Jsou to členové tzv. Národní gardy. Ovšem je pravda, že Amnesty International ve svém prohlášení z 8. 9. obvinila z vojenských zločinů jak separatisty, tak tzv. „dobrovolnické jednotky“.

** Necítí většina obyvatelstva potřebu bojovat za Ukrajinu?*
Ne. Většině není jasné, zač a za koho by bojovali.

** Jaká je nynější mocenská garnitura? Liší se od té minulé?*
Všichni byli vysoko postavenými komunisty. Teď to ale jsou oligarchové. A prostí lidé se dožadují zlepšení života a je jim jedno s kým. Po rozpadu Sovětského svazu, a nyní počínajícím rozpadu Ukrajiny, je vše rok od roku horší. Jak jsem zmínil, i Ukrajina má své oligarchy. Další vývoj je tím, málo platné, také podmíněn.



** Co bude dál? Rusko, nebo Západ?*
Situace je již dál. Je to obdoba rozpadu Jugoslávie.

** A Obama, NATO, USA?*
Řeknu ukrajinský oblíbený bonmot: „Amerika bude bojovat s Moskvou do posledního ukrajinského vojáka!“ Ukrajinská armáda je dnes sotva bojeschopná.

** Jaký je pohled na situaci z České republiky?*
Rozdělený. Nic mezi tím.

** Co si nyní přejí Ukrajinci?*
Zlepšení života. Jinou vedoucí garnituru.

** Z tvého pohledu: patří Krym Rusku, nebo Ukrajině?*
K Ukrajině nepatřil nikdy. Chruščov „věnoval“ Krym Ukrajině. A to, že se Ukrajina zřekla jaderných zbraní, žel, nepřineslo žádný užitek.

** A jak je tomu s utečenci?*
Hovoří se o statisících lidí! Přitom jich 100 000 uteklo na Západ a zhruba 900 000 na Východ. Ukrajina leží v konfliktu zájmů. A je zde nevěle jít do války. Lidé touží po míru a smírném uspořádání státu i společnosti.

K tomuto přání se jistě můžeme připojit.

Jan Kašper

Husitský vojevůdce Jan Žižka z Trocnova (z Kalicha)

(narozen asi 1360 v Trocnově– zemřel 11. 10. 1424 u Příbyslavi)

Pocházel z chudé zemanské rodiny, asi 1408 se dostal do konfliktu s Rožmberky, 1410 se pravděpodobně ve službách polského krále Vladislava účastnil boje s Německým řádem u Grunwaldu a od 1411 se pohyboval v Praze jako královský dvořan. V té době se přiklonil k Husovu učení v Betlémské kapli a podruhé se oženil. 1419 byl při defenestraci konšelů na Novoměstské radnici a při dobývání Vyšehradu a Malé Strany. V Plzni se neúspěšně pokoušel vybudovat hlavní husitské středisko, ale 1420 už působil v Táboře, kde se stal jedním z hejtmanů. Odrazil „železné pány“ u Nekměře a Sudoměře a pak slavil řadu vítězství. Významné byly porážky Zikmundových křižáků na Vítkově (1420), u Kutné Hory a u N. Brodu (1422) i na jiných místech. Částečně i úplné oslepnutí vyrovnával strategickými schopnostmi a dobrou organizací nábožensky uvědomělého vojska („pro lakomství a loupeže životů netraťte“). Politicky důležité bylo jednání



s Poláky o obsazení královského stolce Zikmundem Korybutovičem, sjednocení husitského tábora a 1421 správcovství „obcí České země“ po sněmu v Časlavi.

1423 se odklonil od Tábora a opřel se o „Menší Tábor“ u Hradce Králové – orebitské bratrstvo, které přijalo jeho Vojenský řád. 1424 při obléhání Příbyslavi zemřel na mor. Byl pohřben nejprve v Hradci Králové a později v Časlavi. V náboženském i politickém ohledu byl umírněným husitou, ale odmítal nepořádek a přísně prosazoval své postoje. „Chtěl pobožnost, nikoli pobožňůstky. Zákon Boží býval mu heslem do boje, zákonu Božímu propůjčoval se za mstitele... Nebažil po jmění, po vládě ani po slávě.“

(F. Palacký)

V jeho literární pozůstalosti jsou různé dopisy, manifesty a výzvy, ale především Vojenský řád.

Vězte, že jsme nepřáteli všech zlých kněží a světských lidí, kteří proti nám a svatému evangeliu pší a stojí... Proti sobě máme všechny zlé křesťany pro tyto čtyry kusy.“

(List Prachatickým)
Bohuslav Vik

NICOLAI IVASCHIV

*

*jaké byly barvy hořícího Říma
jednou zjevené rytiny
v rámoví
jednou zaryté rány
do duší
jaké štětce namáčel
Nero do svého
černého srdce
jaká sedřená červeň to
byla
a hořely pneumatiky?*

*prý voní jaksi hořko –
sladce
první druhý a třetí Řím
pocákán pachem*

*spálený dým se strašně
vtírá
modrými skvrnami
žlutým a unaveným
sluncem
na lidské vědomí
že popelem člověk je
a v prach se obrátí
a kdo ví
kdo zapálil Ukrajinu?
kdovíkdo to udělal*

Inzerce

V KLIDNÉ ČÁSTI CENTRA DOBRŘÍŠE nabízím přízemní byt 3+1 v RD, cca 80m², zahrada. Hledám zájemce o dlouhodobý pronájem a o aktivní členství v místním sboru. Nájem 6500,-/měsíc plus zálohy na energie a vodné.
Informace u faráře Samuela Hejzlara, tel: 603578108 e-mail: sammyhej@gmail.com.

č. 11

Pozvánky

POZVÁNKA DO KLUBU SAMARÍ NA PŘELOM ŘÍJEN/LISTOPAD:

* 8. 10. - Mluvicí šutr
Keltské experimentální duo Ondřej Dobisík a Jan Parolek.

* 15. 10. - Indonésie brýlemi Jakuba Sedláčka
Vše, co jste o Indonésii nevěděli a styděli jste se zeptat.

* 22. 10. - Imaginární portréty
Vernisáž výstavy koláží Pavla Holeky, autorská četba z knihy poezie Vábení slov.
Hudbou doprovodí sexteto AG.

* 5. 11. - Hledání
Uvedení křesťanského básnického almanachu mladých autorů. Autorské čtení: Borzič, Škrob, Hájek. Hudbou doprovodí Kateřina Krejčová.

Klub Samarí,
Soukenická 15, Praha 1

Vždy středa od 19.30 h, vstupné dobrovolné.

Pořadatel: CB Praha 1
Podpořeno grantem Prahy 1

Bohoslužby

SENIORÁT LIBERECKÝ

Českobratrská církev evangelická

ČESKÁ LÍPA – Ne a 9.30 h, bcde 9 h
Chelčického 1012, f. Tomáš Mencl

JABLONEC NAD NISOU – Ne 9.30 h
Pod Baštou 10, f. Ondřej Titěra

JILEMNICE – Ne 10 h
Jungmannova 268, f. Jakub Hála

KŘIŽLICE – Ne 9 h
Křižlice č. 127, Jilemnice, f. Jiří Weinfurter

LIBEREC – Ne 9.30 h
Masarykova 454/22, f. Filip Susa, f. Tabita Landová

LIBŠTÁT – Ne 9 h
Libštát č. 83, f. Blahoslav Matějka

NOVÉ MĚSTO POD SMRKEM – Ne 14 h
Blahoslavova 325, a f. Filip Susa

RUMBURK – Ne 10.30 h, c 15 h pro rodiny s dětmi
Krásnolipská 540/22, f. Filip Šimonovský, f. Constance Šimonovská

VARNSDORF – Ne 8.45 h
Tyršova 1246/7, f. Filip Šimonovský

Ochranovský seniorát
JABLONEC NAD NISOU - Ne 9.30 h
Máchova 766/29, f. Anna Halamová
Církev bratrská

LIBEREC – Ne 10 h
Puchmajerova 359/4, k. Pavel Urban, k. Patrik Horváth

JABLONEC NAD NISOU – Ne 9.30 h
Smetanova 26

JILEMNICE – Ne 9 h
Valdštejská 267

NOVÉ MĚSTO POD SMRKEM – Ne 10 h
Havlíčková 787

Bratrská jednota baptistů

BRNIŠTĚ – Ne 9.30 h
OÁZA Brniště 13, k. Miloš Matys,

CVIKOV – Ne 9.30 h
Československé armády 34

JABLONEC NAD NISOU – Ne 9.30 h
Máchova 39b, k. Petr Bača

LIBEREC – Ne 10 h
Malé nám. 295/7, k. Blahoslav Fajmon

RUMBURK - Sv. HELENA – Ne 10 h
Sv. Elena 156, k. Václav Pek

EVANGELICKÝ TÝDENÍK - KOSTNICKÉ JISKRY
Vydává Kostnická jednota
Redakce a administrace v Praze 2, Ječná 19, PSČ 120 00, tel.: 224 919 607, e-mail: ET.KJ@worldonline.cz
www.evangelickytydenik.cz
Celoroční předplatné 481 Kč, jednotlivé číslo 13 Kč. Č.ú.: 228961190/0300
Redaktor: Bohumil Kejr
Uveřejněné příspěvky nemusí vždy vyjadřovat stanoviska vydavatelů. Nevyžádané materiály redakce nevrací, ani neuschovává.
Tiskne Grafotechna
Distribuci provádí:
* Pro jednotlivce: Česká pošta, s.p. bezplatná infolinka České pošty 800 300 302
adresa pro písemný styk: Česká pošta oddělení periodického tisku Olšanská 9, 130 00 Praha 3
e-mail: postabo.prstc@cpost.cz
*Hromadné záslky: A.L.L.Production s.r.o., Poděbradská 24, 190 00 Praha 9, tel.: 234092851
Registrační číslo MK ČR: E 365
ISSN 0139-505X